ROM BYGGDES INTE PÅ EN DAG

Den här listan ger några förslag till olika turupplägg. Det finns oändligt mycket mer att se.
Du kan naturligtvis kombinera sevärdheterna på många sätt.
Var och en kan skräddarsy sin egen guidning tillsammans med oss.
Vi kan lägga upp turer på ett speciellt tema, som kan vara en person, en epok eller en film.

BESTSELLERS

1. STADSPROMENAD I CENTRUM

Halvdag.

Orientering i tid och rum!
Vi prickar inte bara in några av Roms "måsten" som **Spanska Trappan, Trevifontänen, Pantheon** och **Piazza Navona**, utan visar även egna favoriter och mer okända pärlor samt, om intresse finns, någon vacker och intressant kyrka.
Varför inte göra en avstickare upp på **Capitolium** för att se utsikten över **Forum Romanum**?
Promenaden kan utgå från ert boende eller från annan strategisk plats i centrum.
Om så önskas kan kaffe eller glasspaus läggas in.

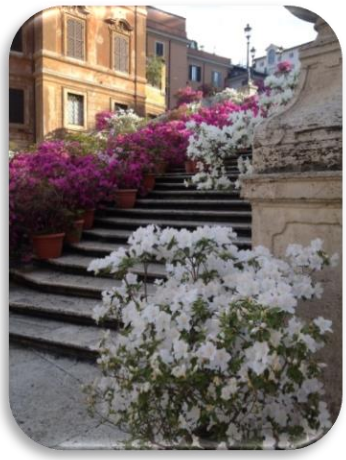

2. ANTIKA ROM

Halvdag, inträdesbiljett.

OBS, inga kaféer Inom området, ta gärna med vatten, frukt eller snacks.

Vi besöker **Colosseum**, den största av de antika amfiteatrarna.

Vi går till **Forum Romanum** som var Romarrikets hjärta och stadens centrum. Senat, talarstol, basilikor, tempel och triumfbågar kan identfieras bland ruinerna.

Palatinen är en av Roms sju kullar, här grundades staden och kejsarna hade sina palats. Idag en grön oas med flera utsiktsplatser, bland annat mot **Circus Maximus.**

Historierna om Romulus och Remus, Julius Caesar och Cleopatra, Augustus och Livia, Caligula, Claudius och Nero kommer till liv.

3. VATIKANEN

Halvdag, inträdesbiljett.

Ej genomförbar söndagar och vissa helgdagar.

Obs! Korrekt klädsel enligt katolska kyrkans måttstock, dvs inga bara axlar och ingenting kortare än knälångt.

Vi besöker **Vatikanmuseerna** där bl.a det **Sixtinska Kapellet** finns. I vackert utsmyckade salar och gallerier, en gång påvarnas privata våningar, ser vi valda delar av en av världens förnämligaste konstsamlingar. Efter turens höjdpunkt, Sixtinska kapellet, fortsätter vi till **Peterskyrkan**, centrum för den katolska världen, byggd på aposteln Petrus' grav.

Kyrkan är normalt tillgänglig även för profana besökare.

I **kryptan** bland många påvegravar vilar även drottning Kristina av Sverige. **Petersplatsen** framför kyrkan med sina kolonnader och egyptiska obelisk är ett av barockens mästerverk.

Efter turen kan den som vill bestiga Peterskyrkans **kupol.**

MER AV DEN EVIGA STADEN

4. CAPITOLIUM OCH DET JUDISKA GHETTOT

Halvdag, promenad.

”Capitolium, quod erat caput mundi, ubi consules et senatores morabantur ad gubernandum orbem…”
Capitolium var centrum för världen där konsuler och senatorer brukade uppehålla sig för att styra världen...
Citatet är från Mirabilia Urbis Romae, de medeltida guideböckerna om Rom med ursprung från 1100-talet.
Capitolium är kanske den mest berömda av de sju kullarna och en "summa" av Roms historia.
Här låg några av antikens viktigaste byggnader, Jupitertemplet, stadsarkivet och myntverket. Under 1100-talet blev Rom kommun och Senatorspalatset, som idag är **Roms rådhus**, uppfördes liksom Konservatorspalatset. Till samma period hör kyrkan **Santa Maria in Aracoeli**. Dagens utforming av **rådhusplatsen** har vi Michelangelo att tacka för.
Kapitolinska museerna, världens äldsta offentliga samling, hyser den berömda **varginnan med Romulus och Remus.**
Från kullen har man fin utsikt över Forum Romanum och mot Colosseum.
Närmaste grannen med Capitolium är **”Il Vittoriano”** , Italiens nationalmonument, med smeknamnet bröllopstårtan.
Roms **judiska ghetto** är det näst äldsta i Italien. Skapades av påven Paulus IV 1555 när den judiska befolkningen stängdes in i området runt **Octavias portik** vid **Marcellusteatern**. De stränga lagar och regler som då infördes avskaffades inte definitvt förrän Rom blev huvudstad efter Italiens enande 1870. Idag fortfarande judiska kvarter med synagoga, skola och restauranger med judiska specialiteter.

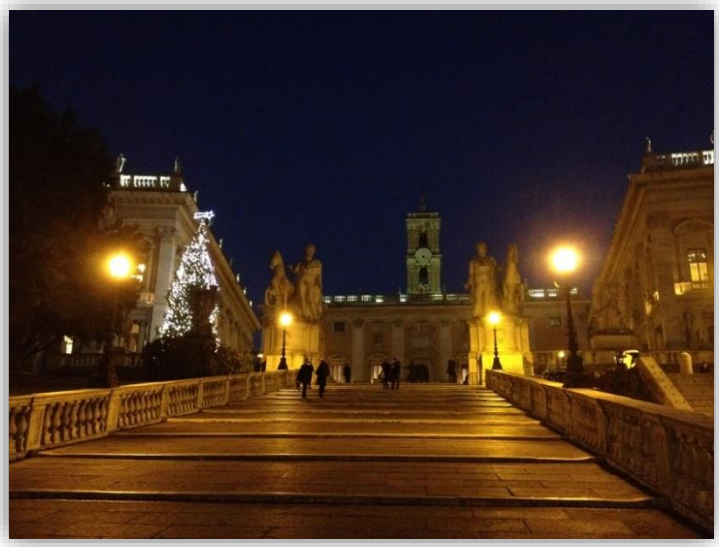

5. TRASTEVERE OCH TIBERÖN

Halvdag, promenad.

Den fjortonde och sista av kejsar Augustus' regioner kallades Trans Tiberim p.g.a. av sitt läge. Orden betyder ”på andra sidan Tibern” , till skillnad från de först bebodda områdena runt kullarna på vänstra Tiberstranden, och blir på italienska Trastevere.
Följ med på en vandring i de smala gränderna med vardaglig ”romersk” atmosfär, där de hemtrevliga trattoriorna trängs med flottare restauranger och medeltida kyrkor. Trasteveres hjärta är Piazza **Santa Maria in Trastevere** efter kyrkan med samma namn som är en av Roms äldsta. Drottning Kristina bodde i **Palazzo Corsini** på Via della Lungara, granne med renässanspalatset **Villa Farnesina**.
Tibern har haft avgörande betydelse för stadens uppkomst och utveckling. Vi går över den antika **Ponte Cestio** till **Isola Tiberina**, den pittoreska lilla ön mitt i floden där romarna byggde sitt Esculapiustempel och där nu sjukhuset Fatebenefratelli är beläget.
Ponte Fabricio med brovalv från 62 f Kr tar oss till vänstra Tiberstranden.

6. CELIO – DEN MINST KÄNDA AV ROMS SJU KULLAR

Halvdag, promenad.

Inträdesbiljett till utgrävningarna.

Här har vi möjlighet att gå "på djupet" och mycket konkret se hur staden vuxit fram.

Kyrkan San Clemente är även ur arkeologisk synvinkel en av Roms juveler. Under 1100-talskyrkan gömmer sig en av de fornkristna kyrkorna, som i sin tur byggts ovanpå hus från romartiden. Nästan 20 meters marknivåskillnad på tvåtusen år.

Andra kyrkor i kvarteret är **Santi Quattro Coronati, Santo Stefano Rotondo, Santa Maria in Domnica** och **Santi Giovanni e Paolo**. Under den sistnämnda finns också romerska hus, de så kallade **Case Romane del Celio.**

Villa Celimontana, en gång privat renässansvilla, är idag är en av Roms vackra parker.

Vi kan gå vidare till Lateranområdet som var påvarnas residens fram till 1300-talet. **San Giovanni in Laterano** är en av de fyra påvebasilikorna, Roms domkyrka samt moderkyrka för världens katolska kyrkor. Här ligger **Lateranbaptisteret** och **Den Heliga Trappan.**

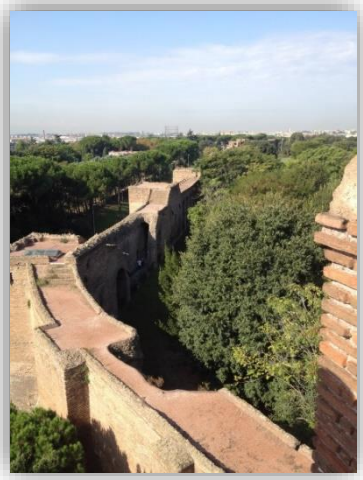

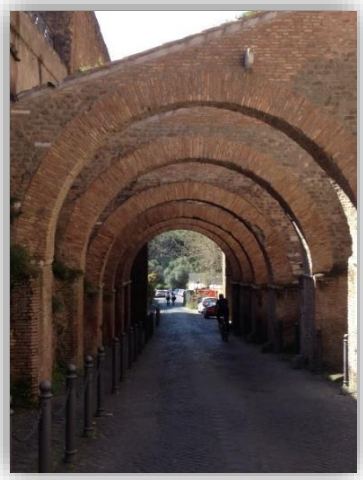

7. VIA APPIA ANTICA

Halvdag, lokalbuss + promenad, alternativt hyrd cykel.

Alla vägar bär till Rom och **Via Appia** är den äldsta. Regina Viarum, vägarnas drottning, började byggas redan 312 fKr och har än idag kvar de gamla basaltstenarna på många ställen.

Konsulärvägarna strålade från stadsportarna ut till de olika delarna av romarriket.

Tittar man in i det lilla museet i **Porta San Sebastiano** kan man till och med spatsera på stadsmuren.

Sevärdheter längs vägen är kyrkan **Domine Quo Vadis, Maxentius' Circus** och **Cecilia Metallas rundgrav**. Längre ut ramar pinjer och cypresser in antika gravmonument och villor.

Kaféer och restauranger finns, liksom cykeluthyrning och i området ligger flera av Roms **katakomber** där guidning ingår i biljettpriset.

8. PAULUSKYRKAN UTANFÖR MURARNA OCH EUR

Halvdag, lokalbuss eller tunnelbana, alternativt hyrbil.

Det bästa är att starta vid **Pauluskyrkan** med tillhörande kloster. Kyrkan är byggd på aposteln Paulus' grav och är ett utomordentligt exempel på en basilika, samtidigt som den ger ett storslaget intryck.
Den är en "Påvebasilika" och inte bara själva kyrkan, utan även den vackra förgården, är Vatikanterritorium.
Efter besöket i San Paolo fuori le Mura fortsätter vi med tunnelbanan till stadsdelen **E U R**, vilket tar bara några minuter, men väl framme är det "apostlahästarna" som gäller. Området, planerat som världsutställning E 42 (1942) under fascismen, är tämligen vidsträckt om man vill se alla de mastodontiska byggnadsverken.
De stod sedan halvfärdiga efter andra världskrigets slut, snarare ett problem i ett krigshärjat Italien.
Idag är det en modern stadsdel med många multinationella företag, banker och ministerier, där man fortsätter att skapa, senaste tillskottet är **"La Nuvola"** (Molnet) ett stort kongressområde.
Vid turens slut kan det vara trevligt att stanna kvar i parken kring den konstgjorda sjön, **"Il Laghetto**", under vilken finns ett medelhavsakvarium (i skrivande stund ej invigt).

9. INTE BARA GAMLA STENAR

Allt kan inte ses på en halvdag och för att nå de mer perifera objekten behövs ett inhyrt färdmedel, men man kan ju också välja ett av förslagen.

Några intressanta "nybyggen"...
Auditorium – Parco della musica
Tre konsertsalar, utomhusarena, utställningslokaler, butiker, kafé och restaurang
Arkitekt **Renzo Piano**
Ponte della Musica Ny gång- och cykelbro bro över Tibern
MAXXI
Museo Nazionale delle Arti del XXI Secolo
Museum för tjugoförsta århundradets konst, har permanenta samlingar som roterar och tillfälliga utställningar
Arkitekt **Zaha Hadid**
Dives in Misericordia "Millenniumkyrkan"
Arkitekt **Richard Meyer**, som vann tävlingen om en kyrka till det nya århundradet
Ara Pacis
Nytt museum kring Kejsar Augustus' tvåtusenåriga fredsaltare
Arkitekt **Richard Meyer**
La Nuvola
Omtalat kongresscentrum i stadsdelen EUR
Arkitekt **Massimiliano Fuchsas**

...och några "ombyggen"
Centrale Montemartini
Industriarkeologi, kombinationen kolkraftverk från förra seklets början och antika marmorstatyer är oslagbar
MACRO
Museo d'Arte Contemporanea di Roma - Staden Roms museum för samtidskonst
är uppdelat på två säten: på Via Nizza, i före detta **ölbryggeriet Peroni** och i Testaccio, i **gamla slakthuset**

...sist, men inte minst
Muralmålningarna på bostadshusen i **Tor Marancia**
ett av Roms områden med "street art"

MUSEER – INTE BARA VATIKANENS…

Rom har en mängd kommunala och statliga museer av stort intresse.
Några av våra favoriter är:

10. MUSEI CAPITOLINI

Halvdag, inträdesbiljett.
Roms och kanske världens äldsta offentliga antiksamling påbörjas när påven Sixtus IV 1471 donerar några antika bronser till staden. Arkitektur, skulptur, måleri och vacker utsikt över Forum Romanum samt från kafé-terassen även över Roms centrum.
Bland dyrgriparna märks bronsvarginnan med tvillingarna **Romulus och Remus, ”Lo Spinario” – Gossen med törntaggen, Capitolinska Venus, Den döende gallern** med fler. Sedan 2005 står originalet till **Marcus Aurelius' ryttarstaty** inne på museernas inglasade gård.

11. PALAZZO MASSIMO

Halvdag, inträdesbiljett. Stängt måndagar.
Ingår i Museo Nazionale Romano som numera är förlagt till fyra "lokaler"
Antika skulpturer och mosaiker, de berömda **freskerna från kejsarinnan Livias lantvilla**, **Diskuskastaren** och den unike **Brottaren i brons**.
Kan med fördel kombineras med kyrkan **Santa Maria degli Angeli** som Michelangelo på 1500-talet installerade i ruinerna av kejsar Diocletianus' Termer. Klostret som tillhörde kyrkan hyser idag en annan del av Museo Nazionale Romano, de övriga två finns i **Palazzo Altemps** och **Crypta Balbi**.

12. GALLERIA BORGHESE

Halvdag, inträdesbiljett som måste förbokas. Stängt måndagar.
1605 blir Paulus V påve och systersonen Scipione kardinal. Utanför murarna skapas parkanläggningen Villa Borghese med lusthus, den perfekta inramningen för kardinalens konst- och antiksamlingar. Idag är Villa Borghese kommunal park och Galleria Borghese ett utsökt museum. På bottenvåningen finns flera av Berninis skulpturer som **Apollo och Daphne, David** och **Bortrövandet av Proserpina** men också Antonio Canovas berömda **Paolina**. Tavelsamlingen är en dröm för konstälskare med verk av bland andra **Rafael, Caravaggio, Tizian, Correggio och Rubens.**

13. MUSEO NAZIONALE ETRUSCO DI VILLA GIULIA

Halvdag, inträdesbiljett. Stängt måndagar.
Etruskerna hade sin politiska storhetstid på 600-talet f Kr och var under sin makts dagar förenade i ett förbund av 12 städer runt Rom och upp mot Po-slätten. Ständiga krig med Rom slutade med förlust och förstörelse men etruskisk kultur, vetenskap och religion lämnade betydande avtryck i det romerska samhället.
Villa Giulia uppfördes på 1500-talet som sommarresidens för påven Julis III och hyser numera det största museet om etruskerna i världen.
En del riktiga pärlor finns i museet: statyn av **Apollon** och **Brudparssarkofagen** med ett stillsamt äkta par på locket, bara för att nämna några. Samlingen med **guldsmycken,** som utförts med beundransvärd skicklighet, har inspirerat många nutida guldsmeder

14. CASTEL SANT'ANGELO

Halvdag, inträdesbiljett.

Ängelsborgen illustrerar verkligen Roms långa historia. Det här var ursprungligen kejsar **Hadrianus**' **mausoleum**, som redan under senantiken blev en del av stadens försvarssystem. På medeltiden befäste påvarna byggnaden och använde den dessutom som fängelse och skattkammare. En perfekt plats för påvarna att fly till i händelse av krig, tack vare "il passetto", den hemliga passagen mellan borgen och Vatikanen. Påven Paulus III skapade i Ängelsborgen en praktvåning med fresker av Perin del Vaga. Längst upp en terrass med hissnande utsikt och i borgen finne också ett kafé.

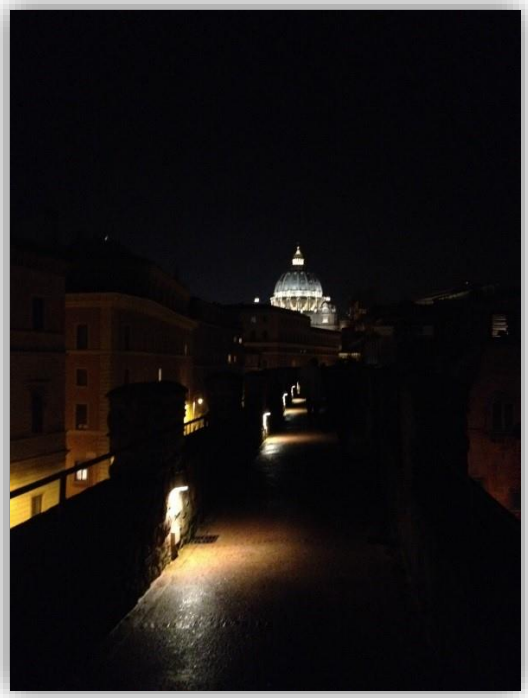

Flera andra av Roms gamla adelspalats är idag museer, andra är fortfarande i familjernas ägo eller hyser institutioner av skilda slag men har tavelgallerier och praktvåningar som är öppna för allmänheten.

- **GALLERIE NAZIONALI PALAZZO BARBERINI**
  Ett av Roms vackraste barockpalats, familjen Barberinis residens som i sig är en sevärdhet med berömda trapphus och takfresker. Uppdragsgivaren var påven Urban VIII och arkitekterna bland andra **Maderno**, **Bernini** och **Borromin**i:
  Här finns bland många mästerverk Rafaels "bagardotter" **La Fornarina**.
- **GALLERIE NAZIONALI PALAZZO CORSINI**
  I detta palats, då Palazzo Riario, bodde **drottning Kristina** fram till sin död 1689. När palatset på 1700-talet förvärvades av familjen Corsini byggdes det om, men drottningens alkov bevarades och kan besökas i tavelgalleriet, ett strålande exempel på en konstsamling från den tiden.
  Övriga delar av palatset är säte för Italiens vetenskapsakademi, Accademia dei Lincei.
- **VILLA FARNESINA**
  I Trastevere mitt emot Palazzo Corsini ligger villa Farnesina som uppfördes av arkitekten och målaren Baldassarre Peruzzi för bankiren Agostino Chigi i början av 1500-talet. Hamnade sedan i familjen Farneses ägo. därav namnet, och är idag museum. Här finns Rafaels **Galatea** och **loggian med hans fresker om Psyche.**
- **GALLERIA DORIA PAMPHILJ**
  Palatset vid Via del Corso ägs av familjen Doria Pamphilj Landi, tavelgalleriet och några av salarna är öppna för besökare som därmed kan se den berömda konstsamlingen med mästerverk av bland andra **Caravaggio, Algardi** och **Bernini,** samt **Velasquez' fascinerande porträtt av familjens Påve Innocentius X.**
- **GALLERIA COLONNA**
  Palatset bebos av familjen men de magnifika salarna i Galleria Colonna kan besökas lördagar. För privatvåningen som tillhörde Prinsessan Isabella krävs särskild bokning.

FUORI PORTA – UT PÅ LANDET

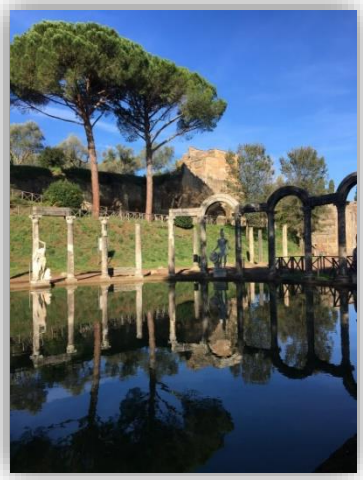

15. OSTIA ANTICA

Halvdag, med inhyrt färdmedel eller lokaltåg från Rom. På platsen promenad.
Inträdesbiljett. Stängt måndagar.

Ca 25 km från Rom ligger ”Roms Pompeii”, **Ostia Antica.** Från början anlagd som castrum vid Tiberns mynning för att kontrollera inloppet och försvara Rom, blev Ostia senare framförallt kommersiell hamn, oumbärlig för Roms näringsliv.
Ostia begravdes inte som Pompeii under ett skyddande lager av aska, men är ändå en välbevarad plats. Här upplever vi ”dagligt liv i antikens Rom”. Vi flanerar på gator och torg, vi tittar in i hyreshus och eleganta domus med väggmålningar och mosaiker, vi besöker termer, tavernor, bagerier, tvätterier, offentlig toalett och stadens teater.
Från Ostia kan man enkelt med tåget fortsätta till stranden i det moderna Ostia, för bad eller lunch vid havet.

16. TIVOLI – VILLA ADRIANA

Halvdag, med inhyrt färdmedel. På platsen promenad. inträdesbiljett.

Nedanför den lilla staden Tivoli ligger ruinerna av kejsar Hadrianus’ Villa, platsen dit han älskade att dra sig tillbaka för att njuta sitt otium. Hadrianus, kejsare 117 – 138 e. Kr, berest, bildad, med intresse för vetenskap, litteratur, konst och själv en entusiastisk arkitekt, skapade här med inspiration från det mångkulturella romarriket, sina versioner av berömda byggnadsverk.

17. TIVOLI – VILLA D’ESTE

Halvdag med inhyrt färdmedel.På platsen promenad.
Inträdesbiljett. Stängt måndagar

Mitt i Tivoli finner vi denna renässansvilla skapad av kardinalen Ippolito d’Este i mitten av 1500-talet.
Ett intressant palats med stuck och fresker av Federico Zuccari och andra samtida, men höjdpunkten är den underbara parken med hundratals fontäner – en fröjd för alla sinnen.
Denna tur går att kombinera med tur nr 16 till Hadrianus Villa, då blir det en heldagsutflykt.

År 2005 återinvigdes i Tivoli **Villa Gregoriana**, den vackra parken skapad på 1800-talet av Påven Gregorius XVI i de djupa ravinerna nedanför tempelruinerna på det antika Tiburs akropolis. Floden Anienes vattenfall forsar ner i dalen och platsen var ett favoritutflyktsmål för 1800-talets romantiska Romfarare med Goethe i täten.
Staden Tivolis centrum är pittoreskt och känt för sitt hantverksutbud.

Benvenuti a Roma!